

VERSLAG van de digitale vergadering van de Statencommissie Ruimte, Groen en Water op 17 juni 2020

Voorzitter:

mr. S.F. van Ulzen

Aanwezig: mr.drs. H.G.J. Bruins Slot (gedeputeerde), ir. H.P. van Essen (gedeputeerde), ir. R.G.H. van Muilekom (gedeputeerde), A.J. Schaddelee (gedeputeerde), S.A. Berlijn (FvD), A.C. Boelhouwer (GroenLinks), I. Bouabid (DENK), E.J. Broere-Kaal (PVV), ing. L.C. van den Dikkenberg (SGP), M. van Elteren (GroenLinks), M.C. Fiscalini (FvD), J.C.A.M. van Gilse BSc (VVD), N. de Haan-Mourik (ChristenUnie), J.A. de Harder (ChristenUnie), F. Hazeleger (SGP), K. de Heer (ChristenUnie), W.M.M. Hoek (50PLUS), M. de Jong (GroenLinks), dr. A.R.S. Karatas (GroenLinks), H.J. Keller (PvdD), T. Koelewijn-Koelewijn (CDA), M. Lejeune-Koster (PvdA), O. de Man (VVD), H.J. Rikkoert MSc (ChristenUnie), A.G. van Schie (VVD), T. Schipper (SP), W. van der Steeg (PvdD), H.O. Suna (PvdA), L.E. Veen (D66), T.M.S. Vrieling (GroenLinks), C. Westerlaken (CDA), ir. M. de Widt (D66) en ing. H. I. Wolting (ChristenUnie)

Van ambtelijke zijde aanwezig:

M.L. Engelsman (griffier) en M.J. Strijbos-Vermeulen (verslag)

1. OPENING EN ALGEMEEN

1.1 Opening

De voorzitter, mevrouw Van Ulzen, opent de vergadering en heet de aanwezigen welkom. De voorzitter memoreert dat, voorafgaande aan de vergadering, twee Statenvoorstellen, Klimaatadaptatie en Bossenstrategie, zijn doorgeschoven naar de vergadering van de commissie RGW van 9 september omdat de PS-vergadering van juli te vol dreigt te worden.

1.2 Vaststellen agenda

De voorzitter deelt mee dat gedeputeerde Van Essen iets verlaat is.

De Statenleden ontvingen een ordevoorstel over de Doelenboom van de VVD. De voorzitter geeft de fractie de gelegenheid het voorstel toe te lichten.

Mevrouw De Man stelt voor om de doelenboom in een verlenging van de eerste termijn binnen de commissie te bespreken. Zo kunnen fracties van gedachten wisselen, bezien waar zij naar toe willen en wordt niet eerst het antwoord van GS afgewacht. Dit geeft levendigheid. Zij hoort graag hoe de fracties hier tegenover staan. Zij excuseert zich voor de vertraging van de reactie van de VVD.

De voorzitter inventariseert de meningen van de fracties over het ordevoorstel.

Mevrouw Vrieling deelt mee dat GroenLinks het ordevoorstel begrijpelijk maar niet nodig vindt. Het is niet in lijn met wat in de commissie is vastgesteld na de tweede versie van de doelenboom, het is niet de bedoeling dat de doelenboom herschreven gaat worden.

De voorzitter merkt op dat het niet gaat om herschrijven maar om een gezamenlijke bespreking, in eerste termijn met PS en in tweede termijn met GS.

Mevrouw De Man wijst erop dat fracties aanscherpingen op de tekst hebben. Het lijkt haar interessant om die te bespreken en na te gaan of er draagvlak voor is. Misschien blijken amendementen dan niet nodig.

De heer Berlijn deelt mee dat FvD hier neutraal in staat en zich aansluit bij de meerderheid.

De heer Westerlaken meent dat GS direct in tweede termijn kunnen antwoorden, de fracties hebben uitgebreid schriftelijk gereageerd en de vragen zijn door alle gedeputeerden beantwoord.

De late reactie van de VVD heeft hem beperkt in zijn voorbereiding. Het zou goed zijn als de gedeputeerde kijkt naar de opmerkingen van de VVD en deze mee kan nemen voor de behandeling in de Statenvergadering. Een wijziging in de vergaderorde voegt op dit moment niets toe.

Mevrouw De Man bevestigt dat de VVD-vragen niet beantwoord zijn omdat ze te laat zijn ingediend. De VVD was specifiek in wat de fractie veranderd wilde hebben, ChristenUnie en SGP hadden ook meer punten, andere fracties lieten dat meer in het midden. Juist daarom zou zij hierover van gedachten willen wisselen, anders hoort zij de voorstellen pas in de Statenvergadering. Het ordevoorstel is bedoeld om ruimte te creëren.

De heer Westerlaken stelt dat de fracties goed gelezen hebben wat er in de instructie van de griffie stond, namelijk dat er bij dit punt over beleidsdoelen wordt gesproken. Het is niet de taak van de commissie om het specifiek op kleine onderdelen uit te werken. Behalve de VVD hebben de fracties ruimschoots gebruik gemaakt van de mogelijkheden om ideeën, opmerkingen en vragen in te dienen. Het gaat hem te ver om de orde van de vergadering te wijzigingen omdat de VVD wat laat was.

Mevrouw Lejeune deelt mee dat de PvdA begrijpt wat de VVD vraagt, de doelenboom is inderdaad een instrument van PS. Maar er wordt goed geluisterd naar PS en die hebben GS en het ambtelijk apparaat nodig om de uitwerking te vertalen. Niet alleen PS tuigen de doelenboom op. De PvdA houdt graag de lijn aan die is vastgesteld in de commissie en door het presidium. De aanpassingen die PS wensen worden daadwerkelijk doorgezet.

Mevrouw Rikkoert meent dat GS en PS dit prima kunnen bespreken met elkaar. De wisselwerking maakt het sterker.

De heer Van Deún stelt dat het debat plaats hoort te vinden in de commissie. Als het een instrument is van PS, dan zou het netjes zijn om dat eerst samen te bestuderen. GS zijn dan ondersteunend aan PS. De PVV begrijpt het voorstel van de VVD.

Mevrouw Keller laat weten dat de PvdD misschien positief gereageerd had als het voorstel eerder was gekomen, er was geen tijd voor een goede voorbereiding. De PvdD steunt het voorstel niet. Er is momenteel geen verbinding met de heer Schipper van de SP.

De heer Hazeleger deelt mee dat de SGP het voorstel van de VVD steunt. De fracties kunnen kort naar voren brengen welke punten zij veranderd willen zien. Dat lijkt hem verhelderend. Hij sluit zich aan bij de heer Van Deún.

De heer Bouabid deelt mee dat DENK het voorstel niet steunt.

De voorzitter constateert dat een meerderheid van de fracties het punt wil bespreken zoals het was voorgesteld. Het ordevoorstel is daarmee verworpen.

1.3 Mededelingen

- Namens de griffie brengt mevrouw Engelsman naar voren dat
 - er veel punten staan op de agendalist van de commissie RGW. 1 Juli is een volle dag,
 - er een informatiesessie is over Wonen en die avond een bijeenkomst over de PIP Maarsbergen,
 - bij sommige leden de Waterdag nog genoteerd stond. Die gaat niet door en de griffie zal overleggen over een vormgeving die bij de tijd past, het zal voor een groot deel een kwestie van netwerken zijn. PS zullen hierover waarschijnlijk na de zomer een memo ontvangen,
 - met betrekking tot de PIP Maarsbergen de Staten deze week een memo ontvangen met een toelichting op hoe dit vormgegeven wordt,
 - op woensdag 24 juni de Kaderbrief genoemd staat onder de commissie BEM, maar dat die voor alle Statenleden relevant is.
- Op dinsdagavond 23 juni is een sessie ingepland over Hart van de Heuvelrug. De heer Hazeleger informeert of die avond vragen gesteld kunnen worden aan gedeputeerde Van Muilekom.

De voorzitter bevestigt dit. Het is deel twee van de vergadering omdat de commissie niet toekwam aan waarvoor ze gekomen was. De Statenleden hebben via de mail het verzoek ontvangen om vragen die niet beantwoord waren, schriftelijk aan te leveren zodat GS zich kunnen voorbereiden.

1.4 Ingekomen stukken RGW

De voorzitter licht toe dat de Staten de stukken ter informatie hebben ontvangen.

1.5 Verslag van Statencommissie Ruimte, Groen en Water 13 mei 2020

Het verslag wordt ongewijzigd vastgesteld.

1.6 Termijnagenda RGW en motielijst

De voorzitter wijst erop dat er veel Statenvoorstellen staan geagendeerd in de vergadering van de commissie RGW op 9 september. Zij vraagt de commissieleden rekening te houden met een lange vergadering. In overleg met GS wordt nagegaan of punten verschoven kunnen worden naar bijvoorbeeld de cyclus van oktober.

Mevrouw Keller zou graag een statusupdate van GS ontvangen over motie 14 betreffende de aanpak van het welzijn van landbouwhuisdieren. De PvdD heeft de motie op 18 februari 2019 ingediend en hij is statenbreed aangenomen.

De heer Hazeleger heeft in de commissie M&M bij de Statenbrief op de memo over asbest een vraag gesteld over de landbouwcoaches. Wellicht hoort dit meer thuis bij de commissie RGW. Hij informeert of de Staten een statusupdate kunnen ontvangen hierover.

1.7 Rondvraag

De heer Westerlaken heeft een vraag naar aanleiding van de uitkomsten van het Adviescollege Meten en Berekenen Stikstof, de commissie Hordijk. De vraag is toegevoegd aan de stukken. Hij benadrukt dat het van belang is op zo kort mogelijke termijn hierop antwoord te krijgen, gelet op de juridische kwesties bij vergunningverlening en de gebiedsgerichte aanpak.

Gedeputeerde Bruins Slot merkt op dat het eindrapport van de commissie Hordijk maandag is uitgekomen. De conclusie is tweeledig. Voor beleidsvorming op nationale schaal is het beschikbare instrument voldoende tot goed. Het instrumentarium voor vergunningverlening, het individuele niveau, vraagt om verbetering. In haar eerste reactie aan de Tweede Kamer geeft de minister aan dat het nu beschikbare instrument op dit moment het best beschikbare is. Het is echter noodzakelijk om een blijvende doorontwikkeling te realiseren en de adviezen van de commissie worden hierin meegenomen en verwerkt. De minister schrijft meer tijd nodig te hebben om het rapport diepgaand te bestuderen. Na de zomer maakt zij duidelijk hoe de aanbevelingen verwerkt worden.

Op de vraag wat de conclusie dat vergunningverlening op individueel niveau om verbetering vraagt, betekent voor de gebiedsgerichte aanpak antwoordt de gedeputeerde dat de gebiedsgerichte aanpak zich primair afspeelt op een schaal tussen beide in, namelijk op regionaal niveau. Van belang is dat de commissie Hordijk aangeeft dat het voornaamste bezwaar in het instrumentarium zit op de onbalans tussen detailniveau en onzekerheid enerzijds en een verschil in rekenmethodiek tussen wegen en andere bronnen anderzijds. Het is goed te beseffen dat bij de gebiedsgerichte aanpak wegen niet worden meegenomen. De gebiedsgerichte aanpak is bij het detailniveau dus grover dan bij de individuele vergunningverlening, waar juist het bezwaar van de commissie Hordijk zit. Er wordt immers gekeken naar bronverdeling op regionaal niveau. Dit betekent dat het niet direct van invloed is op het kunnen starten van een gebiedsgerichte aanpak. Daarbij speelt ook dat het van belang is dat de minister zo snel mogelijk na de zomer duidelijkheid geeft en er samen met kennisinstellingen en andere partners voor zorgt dat het huidige instrumentarium zo goed mogelijk wordt doorontwikkeld, om zo aan de bezwaren van de commissie Hordijk tegemoet te komen.

De vragen van mevrouw Koelewijn naar aanleiding van het NRC-artikel 'Thuis wordt de rustige werkplek, het kantoor een soort Starbucks' zijn toegevoegd aan de stukken. Zij gaat in op de aanleiding voor de vragen. Het lijkt erop dat hetgeen heeft plaatsgevonden in de vorm van een belronde niet is ingebed in het staande beleid van de provincie Utrecht. In de afgelopen jaren is er met name in de commissie RGW veel tijd en energie gestoken in de totstandkoming van onder

andere de PIP Kantoren. Ook zijn er plannen voor bijvoorbeeld fietssnelwegen. Voor met name kantoormedewerkers die thuis moeten werken is het de vraag of dit nog een zinvolle investering is. De manier waarop men in dat debat terechtgekomen is, suggereert dat de provincie een rol heeft in de relatie werkgever/werknemer. Volgens het CDA kan dit niet aan de orde zijn. Zij vraagt of, als dit thema het provinciale werkveld raakt, GS met PS in gesprek kunnen gaan.

Gedeputeerde Schaddelee licht toe op de vraag waarom het initiatief is genomen om een belronde te organiseren, dat al in de eerste weken van de coronalockdown bij verschillende bestuurders, bijvoorbeeld uit het onderwijsveld, van gemeenten, van de provincie en bestuurders die GS ontmoeten bij overleggen op het USP, de vraag opkwam wat de anderhalve meter samenleving gaat betekenen voor de organisatie. Wat is het effect op de vervoerssystemen en welke lessen kunnen hieruit getrokken worden? Dat bracht GS op het idee van de belronde in het kader van de werkgeversaanpak die de provincie al langer heeft, want die is wel degelijk ingebed in het beleid dat de provincie al jaren voert. Rond mobiliteit bestaat al jaren een werkgeversaanpak waarin werkgevers, Rijk en gemeenten samenwerken om te kijken hoe de spits kan worden afgevlakt. Dit zijn programma's als Beter Benutten, het programma Goed op weg en in het verleden het programma Spits Mijden. In deze programma's wordt intensief samengewerkt. De gezamenlijke werkgeversaanpak geeft een breed scala aan taken en ambities. Het is ondenkbaar dat de provincie die uitvoert zonder daarbij de samenwerking te zoeken met werkgevers. Het zoeken en onderhouden van contacten met het bedrijfsleven is voor GS een logisch onderdeel van het werk. Hij veronderstelt dat GS daarvoor geen apart mandaat van de Staten nodig hebben.

Bij de vraag naar de implicaties voor de PIP en andere programma's wijst hij erop dat de coronacrisis en de anderhalvemetersamenleving hopelijk een kortdurend karakter hebben. Tegelijkertijd is er de langere scoop rond het PIP en rond alle investeringen rond OV, mobiliteit en fietspaden. Hij is van mening dat dit helpt op langere termijn.

Achter de vragen naar gezondheids- en welzijnseffecten proeft de gedeputeerde dat iedereen het fysieke contact erg mist. Juist in deze tijd ervaart men de waarde van relaties en sociale contacten. Hij ziet uit naar de dag waarop Statenleden elkaar weer mogen ontmoeten. De provincie roept niet op om altijd en overal thuis te blijven werken, maar pleit wel voor spreiding en vaker dan voorheen flexwerken en thuiswerken. Dit om de hyperspits tegen te gaan. De positieve effecten op de bereikbaarheid zijn enorm.

Voor de provincie vormt via allerlei programma's de verhouding werkgever/werknemer al jaren een natuurlijk onderdeel. Grote bedrijven zijn niet verrast dat de gedeputeerde hen belt. Zij delen de zorg en vinden het fijn om hierover te kunnen sparren. Zij zien dat beleid in de sfeer van werkgever/werknemer niet los gezien kan worden van het beleid van overheden rond mobiliteit en andere programma's. Een CEO vertelde dat hij in het verleden graag mensen op kantoor had om te kunnen zien wat zij deden. Hij merkt nu dat thuiswerken veel efficiënter is en dat het nieuwe motto zal zijn: geconcentreerd werken doe je maar thuis, voor de gezelligheid kom je af en toe naar kantoor. Dergelijke overwegingen moeten werkgevers zelf maken. Vanuit mobiliteit en bereikbaarheid ligt hier wel degelijk een provinciaal belang. GS zijn voornemens om het al jarenlang gevoerde beleid te intensiveren. Er komt een mobiliteitstransitie en vanuit die ambitie blijven GS hieraan werken. Mevrouw Koelewijn wijst erop dat de gedeputeerde uitgaat van een korte periode. Zij meent dat, mocht de situatie zich langer voordoen, GS en PS opnieuw samen in gesprek moeten gaan om te spreken over de effecten die dit genereert voor de verschillende beleidsonderwerpen.

2. TER BESPREKING

2.1 Statenvoorstel Financiering Vitale Wijken aanpak

De voorzitter schetst de gang van zaken. In de eerste termijn zijn vragen ingediend door de fracties en die zijn beantwoord door GS. Gedeputeerde Van Muilekom zal een korte toelichting geven waarna de fracties gelegenheid krijgen voor een tweede termijn.

Gedeputeerde Van Muilekom neemt in zijn toelichting de actualiteit mee. Op 16 juni vroegen 15 burgemeesters expliciet aandacht voor de kwetsbare wijken in Nederland. Dit heeft veel te maken

met wijken waar al vraagstukken zijn en die uitvergroet worden door de coronacrisis. De keuze voor de Vitale Wijken aanpak is daarom een goede, temeer omdat in de vier wijken al langer problemen zijn. Urgente problemen worden nog urgenter. Tot op heden gaat het economisch goed met de provincie Utrecht, maar dat geldt niet voor iedereen.

Op de vraag van GroenLinks en PvdA of de aanpak geldt voor een korte periode licht de gedeputeerde toe dat het een aanzet is voor een periode van vier jaar. De ervaring in wijken in Rotterdam leert dat het een meerjarige inzet vraagt om tot grote veranderingen te komen.

Meerdere fracties informeerden naar waarom voor deze wijken is gekozen. De reden hiervoor is dat de problematiek in deze wijken complex is, met een fysieke aanpak worden sociale en economische problematiek in samenhang aangepakt. De U16 heeft de mogelijkheid om een Regiodeal in te vullen, dit was met Nieuwegein, Utrecht en Zeist. De gedeputeerde koos ervoor om dit te verbreden naar het oosten van de provincie. De Regio Amersfoort kwam toen met het voorstel van het Soesterkwartier met de ontwikkelingen langs de Eem en het spoor. Op die manier heeft de provincie een proeftuin waarin gekeken wordt hoe de Vitale Wijken aanpak handen en voeten gegeven kan worden.

De SP benadrukte eerder dat voor focus gekozen moest worden. Dat is gebeurd. Er zijn vijf hoofdthema's. Niet alle wijken hebben precies dezelfde accenten.

Mevrouw Koelewijn merkte op dat er in sommige wijken meer accent ligt op het economische aspect en in Amersfoort meer op het fysieke. Er zijn inderdaad verschillen in aanpak, er worden keuzes gemaakt. Tegelijkertijd moet de aanpak adaptief en flexibel zijn. Inmiddels is de coronacrisis erbij gekomen, wat kan betekenen dat er in de loop der jaren andere keuzes worden gemaakt of prioriteiten worden verschoven. De Staten zullen daarin meegenomen worden.

Meerdere fracties stelden vragen over de governance. Het is van belang dat de leiding voor de aanpak van de wijken bij de gemeenten ligt. Gemeenten hebben contacten met inwoners, met maatschappelijke organisaties, corporaties, scholen en welzijnsinstellingen. Voor de U16-gemeenten is er een duidelijk overleg. In de beantwoording van de vragen van het CDA heeft de gedeputeerde een afbeelding opgenomen over de governance. Deze ochtend had de gedeputeerde een overleg met de zes ministeries en de drie gemeenten en daarin is gesproken over de overeenkomst met de governance. Met Amersfoort zijn aparte afspraken gemaakt. Tegelijkertijd hebben GS aangegeven de monitoring heel belangrijk te vinden. De provincie heeft de leiding over de monitoring, over de aanpak en het verloop in de komende jaren. De provincie is bezig om, met de RIVM, GGD en Universiteit van Utrecht, de monitoring goed op poten te krijgen.

Er werd gevraagd naar de andere Utrechtse gemeenten. De gedeputeerde licht toe dat die betrokken worden bij wat dit gaat opleveren. Het is niet alleen bedoeld voor de vier gemeenten.

In de financiën is een verandering aangebracht. In januari werd bekend dat van de €25 miljoen die bij het Rijk was aangevraagd €15 miljoen is toegezegd. De provincie dacht eerst een bedrag van €9 miljoen toe te zeggen. De provincie moet in verhouding bijdragen omdat het Rijk bij de U16 terugging naar €15 miljoen. De gemeenten zeggen hun inzet op €21 miljoen houden. De provincie houdt het percentage op 9% van het totaal van €40 miljoen. Dit betekent dat de provincie voor de U16 €3,6 miljoen inzet. Het Rijk doet niet mee met Amersfoort, daar ligt het dus anders. Rijk en provincie brengen €18,6 miljoen in bij de U16-gemeenten, 46% van het totaal. Omdat alleen de provincie een bedrag inzet is dat voor Amersfoort 29%.

De VVD vraagt naar het beslispunt waarin staat dat de provincie geld haalt uit de bestemmingsreserve Binnenstedelijke ontwikkeling. Dit is een tijdelijke voorziening omdat PS de Kaderbrief nog moeten vaststellen en de bedragen pas worden vastgesteld bij de begroting. Als hier een positief besluit op genomen wordt, komt het geld uit de algemene middelen.

Wat van belang is voor de andere gemeenten in de provincie, is dat er jaarlijks een bedrag van ongeveer €4 miljoen voor binnenstedelijke ontwikkeling en woningopgaven beschikbaar komt voor alle Utrechtse gemeenten. In de Kaderbrief is voorgesteld om dat vast te houden.

SGP en ChristenUnie vroegen naar de rol van PS. Er is een duidelijke relatie met de programma's die de provincie heeft: gezond stedelijk leven, sociale agenda, Groen groeit mee, mobiliteit, verduurzaming en binnenstedelijke ontwikkeling. De provincie probeert bij de monitoring in de gaten

te houden wat er programma breed gebeurt vanuit de Vitale Wijken aanpak. Ook wordt bekeken hoe er voortgang wordt geboekt daar waar de provincie aan zet is.

Deze ochtend had de gedeputeerde een overleg met de ministeries en de gemeenten. Er werd onder meer gevraagd naar de gedane toezeggingen. De gemeenten hebben al financiën gereserveerd. Als alles naar wens loopt zijn, op het moment dat dit stuk in de PS-vergadering van juli voorligt, gemeenten en Rijk akkoord gegaan met de overeenkomsten. De provincie is de laatste in de rij. GS willen jaarlijks rapporteren, ook aan de Staten, over de voortgang. Het idee bestaat om jaarlijks een wijk uit te kiezen waar de Staten op bezoek gaan en kunnen zien wat er wel of niet bereikt is. Zo worden de Staten meegenomen in de Vitale Wijken aanpak.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid voor een tweede termijn.

Mevrouw De Jong merkt op dat vijftien burgemeesters zich hebben uitgesproken over de wijken. De provincie is welvarend, het is de meest competitieve regio. Het blijft voor GroenLinks onverteerbaar dat er wijken zijn waar armoede, schuldenproblematiek en onderwijsachterstanden een grote rol spelen en waar de kwaliteit van het groen minder is. De coronacrisis komt hier nog overheen. Tot haar vreugde ondertekenden ook de burgemeesters van Utrecht en Nieuwegein de brief. Hierin staat dat de coronacrisis bovenop de achterstand in de wijken komt wat tot langjarig maatschappelijke schade kan leiden. De Vitale Wijken aanpak is dus van het grootste belang. In de oproep komen dezelfde onderwerpen voor als in de Vitale Wijken aanpak: armoedebestrijding, werkloosheid, onderwijsachterstanden en het groen. De brief besluit met de opmerking dat de aanpak van belang is om uitsluiting en discriminatie te voorkomen en dat het doel is insluiting en een uitgestoken hand.

- Zij heeft meerdere keren gevraagd naar groen en naar gemeenschappelijke en contactactiviteiten in de openbare ruimte. Zij begrijpt dat de antwoorden gaan over fysiek groen want daar ligt de taak van de provincie. Zij verzoekt de gedeputeerde om te reageren op het idee dat de openbare ruimte van groot belang is voor het contact tussen verschillende mensen in de wijk. Dit staat ook in de brief van de burgemeesters vermeld. Er moet voor worden gewaakt dat er zo geïnvesteerd wordt in groen dat dit ten goede komt aan een bepaalde groep. Het is belangrijk voor jongeren om elkaar te ontmoeten in de openbare ruimte.
- Zij hoort graag de mening van de gedeputeerde over de oproep van de vijftien burgemeesters en hoort graag of er een mogelijkheid is dat GS de oproep ondersteunen.

Mevrouw De Man wijst erop dat nieuwe woningen doorstroming geven in de wijken en dat daar behoefte aan is. Het bouwen van huizen is prioriteit.

De gedeputeerde spreekt over meerjarige inzet. Zij vindt het van belang dat de gedeputeerde aangeeft bij de begroting dat het bedrag verplaatst wordt naar een andere post. De binnenstedelijke ontwikkeling moet worden gebruikt voor het toevoegen van woningen, hoe mooi de doelstellingen uit het voorstel ook zijn. Zij hoort graag een toezegging op dit punt.

De heer Berlijn twijfelt steeds meer aan de effectiviteit van het plan. Er gaat relatief veel geld naar de wijken. Er zijn vijf thema's en minimaal vier daarvan komen terug in een wijk. Hij meent dat er te weinig slagkracht is om dit waar te maken en vraagt zich af of klimaatadaptatie van woningen in de huidige tijd prioriteit moet hebben. Er is veel kritiek op de gasvrije woningen.

Men kan de plannen alleen maar toejuichen, maar ze blijven te algemeen en uiteindelijk blijkt wellicht dat er veel geld is uitgegeven en er weinig resultaat is behaald.

De gedeputeerde noemde de focus. Spreker ziet die niet terug in de plannen en vraagt naar de onderliggende gedachte erbij. Er klinkt in door dat de provincie weet wat voor de wijken het beste is. Het lijkt of er in de wijken zelf weinig navraag is gedaan naar waar inwoners behoefte aan hebben. Er liggen onderzoeken en rapporten ten grondslag aan de keuzes, hij zou die graag inzien.

De gedeputeerde stelt dat de coronacrisis extra hard toeslaat in die wijken. Dat heeft inderdaad invloed. Men moet zich dan afvragen door welke oorzaak de problemen vergroot worden en aan die oorzaak moet wat gedaan worden. Er wordt ingezet op educatie en onderwijs, urban teaching. Dit

zijn projecten die zijn gedoemd te mislukken omdat ze symptoombestrijding zijn en niet de oorzaak aanpakken. Het moet niet op het onderwijs worden afgeschoven, in de gezinnen zelf moeten verbeteringen worden aangebracht. Anders verandert er niets.

Hij vraagt of de gedeputeerde ook meent dat de provincie iets te veel hooi op de vork neemt en daardoor te weinig slagkracht heeft bij programma's die hebben bewezen effectief te zijn. Er zijn vaker verbeteringen aangebracht aan wijken maar hij krijgt het idee dat het wiel opnieuw uitgevonden moet worden.

Mevrouw De Jong merkt op dat er door de Staten op een bepaald abstractieniveau gesproken wordt. Zij vraagt of de heer Berlijn weet dat schoolkinderen de laatste tijd digitaal onderwijs ontvingen en dat één van de problemen daarbij was dat kinderen uit gezinnen komen waar niet de juiste voorzieningen voorhanden zijn om digitaal onderwijs te volgen. Daardoor ontstaan achterstanden. Zij vraagt of de heer Berlijn bekend is met de voorbeelden.

De heer Berlijn antwoordt dat hij als leerkracht werkt in het onderwijs. Op elke school zijn laptops en iPads aanwezig die aan kinderen uit die gezinnen werden gegeven. Maar daarmee wordt het probleem niet opgelost. Als ouders niet in staat zijn om hun kinderen voldoende onderwijs te geven als dat nodig is, dan moet het probleem daar aangepakt worden en niet op de school. Op school bereikt men niet de ouders.

Mevrouw De Haan constateert dat FvD eraan twijfelt of de voorgestelde aanpak werkt. Zij vraagt op basis van welke argumenten de heer Berlijn tot deze conclusie komt.

De heer Berlijn heeft dit proberen uit te leggen. Als er problemen zijn omdat kinderen niet mee kunnen komen op school, dan moet dit probleem niet zozeer op school maar in de thuissituatie aangepakt worden. Men moet stimuleren, steun geven. Daar liggen veel meer kansen dan in de projecten die voorbijkwamen, waarin meer aan symptoombestrijding dan het bestrijden van de oorzaak wordt gedaan. Hij wil de onderliggende problematiek aanpakken.

De heer Schipper memoreert de Vogelaarwijken, bijvoorbeeld Overvecht. Hij onderschrijft wat de heer Berlijn zegt. In die tijd werd duidelijk dat eenmalige sociale projecten niet het verschil maken. Dertien jaar nadien spreekt men weer over de problematiek in die wijken. Men wil met eenmalig geld blijvende dingen organiseren die vanuit de wijken gevraagd worden.

Mevrouw Koelewijn heeft met interesse het Statenvoorstel Financiering Vitale Wijken aanpak gelezen. Het CDA heeft veel vragen over het proces en de inhoud gesteld en die zijn beantwoord. Uit de vragen is op te maken dat de fractie een grote betrokkenheid voelt bij de opgave. Dit raakt de leefbaarheid, nu eens niet van het landelijk gebied maar juist midden in de stad. Het gaat hierbij om kwetsbare wijken, kwetsbare mensen en die verdienen terecht de aandacht. Samen vormt men de provincie Utrecht. Dat is een belangrijke toetssteen voor het beoordelen van de programma's. Uit de evaluatie van de eerdere aanpak van wijken is bekend dat er een paar succesfactoren zijn: aanhaken bij lopende programma's, een goede combinatie tussen fysiek en sociaal en vooral de samenwerking met bewoners. In de meeste van de programma's zijn de componenten terug te vinden, maar bij het programma Soesterkwartier langs Eem en spoor ontbreekt de sociale component, het aan de slag gaan met de oorspronkelijke bewoners. Daarentegen worden het vergroenen van daken en gevels en het aardgasvrij maken van de wijk wel genoemd, terwijl het vooral huizen uit de jaren dertig betreft. Wie de doelgroep kent, weet dat die weinig op heeft met dat type groen. Dat is niet neerbuigend bedoeld, als men moeite heeft het hoofd boven water te houden, dan is er geen ruimte voor deze zaken. Het CDA stelt voor om dit programma te herijken, evenwicht aan te brengen en aan de slag te gaan met bewoners. Dat is voor het CDA een zwaarwegend punt als het gaat om de instemming met het voorstel.

In antwoord op een vraag van het CDA geeft de gedeputeerde aan inzet te plegen vanuit het budget voor binnenstedelijke ontwikkeling. Zij vraagt of er bijvoorbeeld aan een gemeente als Veenendaal ook gevraagd is om mee te doen. Het betreft dan met name de wijken Schrijverspark en Franse Gat. Ook dat zijn wijken die dit type aandacht verdienen.

Mevrouw De Haan meent dat de aanpak van de wijk in Amersfoort juist wel gericht is op integratie van de oorspronkelijke bevolking in combinatie met een groot aantal woningen, en daardoor nieuwe

inwoners, die daar als schil omheen gebouwd worden. Het is legitiem om er te zoeken naar de oorspronkelijke waarde van de oude wijk Soesterkwartier, hoe deze inwoners zich mengen met de nieuwe inwoners en hoe dit ruimtelijk vormgegeven wordt.

Mevrouw Koelewijn zegt niet te reageren op het fysieke deel van wat in het plan staat, bijvoorbeeld ontsluiting en het verbinden van het groen. Zij mist zaken die armoedebestrijding raken, een deel van de bewoners heeft daar een vraag en die is met het programma niet voldoende beantwoord.

Mevrouw Veen licht toe waarom D66 geen vragen had gesteld. Zij complimenteert de gedeputeerde met de manier waarop hij het proces heeft ingestoken. Aan de voorkant hebben de Staten uitgebreid de ruimte gehad om te reageren op de Vitale Wijken aanpak. Er is veel input geleverd en er is meerdere malen over gesproken. De gedeputeerde heeft de Staten meegenomen in het proces. Dit is niet te plek om nog te spreken over de fundering van het Statenvoorstel, maar om laatste aanscherpingen mee te geven.

De heer Suna vond de toelichting en de beantwoording van de vragen duidelijk.

Hij vraagt of gemeenten die een beroep doen op het programma Binnenstedelijke ontwikkeling er bij de verdere besprekingen actief op geattendeerd worden.

Het is goed te lezen dat de gemeenten een positief besluit hebben genomen over de financiën.

Hij vraagt hoe de provincie omgaat met de oproep van de vijftien burgemeesters. Kan dit een onderdeel zijn bij de aanpak van vitale wijken, mocht er iets uit komen?

Hij wijst erop dat het programma voor het zomerreces van 2021 geëvalueerd zal worden. De PvdA hoopt dat bij de uitwerking de succesfactoren goed worden meegenomen en dat de samenwerking, met bijvoorbeeld sociale teams, goed verloopt. Spreker wenst de betrokkenen veel wijsheid en succes de komende periode.

Mevrouw De Haan deelt mee dat de ChristenUnie het Statenvoorstel van harte steunt. De vragen over monitoring, kennisdeling en governance zijn uitgebreid en afdoende beantwoord. Zij is blij met het organogram dat is opgenomen bij de beantwoording van de vragen van het CDA.

Haar fractie is verheugd dat de provincie met ministeries en gemeenten meewerkt aan een verbetering van brede welvaart voor alle inwoners, het tegengaan van armoede, ongelijkheid en discriminatie en het bevorderen van gezondheid, veiligheid en welzijn.

De eenmalige investering is een duurzame investering. De ChristenUnie meent dat er blijvend geïnvesteerd moet worden met als resultaat een duurzame opbrengst, ook voor toekomstige generaties. Daarbij kan worden ingezet op de goede ervaringen die er zijn in de provincie in het kader van de aanpak van wijken. De vorige week is Leerdam genoemd.

Mevrouw Broere sluit zich aan bij de heer Berlijn, het is een herhaling van zetten. Zij is bang dat dit op dezelfde manier zal gaan als in de Vogelaarwijken. Nadat alle plannen zijn gemaakt, is het de coronapandemie die bepaalt hoe groot de economische recessie wordt en wat de gevolgen ervan zijn. Als er een twee grote golf komt, zijn de gevolgen niet te overzien. Het lijkt haar niet goed om geld vrij te maken voor vier wijken als men niet weet in welke wijken problemen gaan ontstaan.

Mevrouw Koelewijn merkt op dat zij vanuit een andere rol betrokken was bij de Vogelaarwijken. Zij kan zich uit de evaluatie alleen maar positieve resultaten herinneren en die hebben ervoor gezorgd dat er wel degelijk dingen tot stand zijn gebracht.

Mevrouw Broere is het daar niet mee eens.

De vijftien burgemeesters denken €1.5 miljard nodig te hebben om bewoners van kwetsbare wijken te helpen. Daar moet men mee aan de gang, gekeken moet worden waar de echte problemen zijn.

De problemen waarover momenteel gesproken wordt dateren van voor de coronapandemie.

Van Urgenda kwam het bericht dat zij van mening zijn dat Nederland niet van het gas af moet. Gas is beter voor het milieu. Dat probleem in de wijken is dus alvast opgelost.

Natuurorganisaties vinden dat zonnepanelen niet passen bij natuurbeleid, dus die kan men vergeten als er over groen gesproken wordt. Geen zonnepanelen en geen windmolens, als daar al plannen voor waren.

Het geld moet besteed worden waar het nodig is, na de coronaepidemie gemeten, door de hele provincie en niet alleen maar in de wijken van de vier gemeenten.

Mevrouw Keller is verheugd met het voorstel waarin de aandacht voor groen en brede welvaart is meegenomen. De PvdD merkt dat de huidige coalitie een stuk groener is dan de vorige.

De heer Schipper merkt op dat de ervaring met de Vogelaarwijken was dat het enkele procenten verbetering bracht. Ze hebben, zeker op het gebied van het sociaal domein, geen blijvend effect gehad. Die fout moet niet nog een keer gemaakt worden. Zolang er geen structurele verbetering wordt aangebracht in de inkomenspositie van veel mensen in die wijken en er nog een hoge instroom is van meervoudige problematiek, zullen de paar miljoen euro niet het verschil maken. Spreker heeft meermalen met de gedeputeerde gespard op het punt van focus. Met het eenmalige geld moeten dingen worden gedaan die een blijvend effect hebben. Uit diverse wijken komt terug dat men wacht op woningisolatie, op verkeersveiligheidsmaatregelen. Op die manier wordt de gemeentelijke inzet heel gefocust, is er een blijvend effect en wordt het gedragen door de wijken. Dit alleen zal niet zaligmakend zijn, maar het is de kant die de provincie op moet. In de PS-vergadering komt de SP waarschijnlijk met een motie of amendement om hier handen en voeten aan te geven.

De heer Hazeleger wijst erop dat de vijftien burgemeesters hun brief naar het kabinet hebben gestuurd en daar hoort hij thuis. De €1,5 miljard kan de provincie zich niet veroorloven. Het zijn gemeentelijke taken die de gemeenten boven het hoofd groeien, daarom gaan ze ermee naar het kabinet. De provincie is een middenbestuur met beperkte middelen en kan daarbij niet helpen. De problematiek is inhoudelijk heel herkenbaar, maar waarom moet de provincie bijdragen aan de opgaven in deze wijken? De provincie is in de begroting op zoek naar geld om tekorten te dekken en als dat niet lukt, gaan automobilisten meer belasting betalen. Intussen gaat de provincie €9 miljoen uitgeven aan gemeentelijke taken. De SGP meent dat gefocust moet worden op de eigen taak. Het is te begrijpen waarom voor de drie wijken rond Utrecht is gekozen, men probeert vanuit de regio de krachten te bundelen zodat Rijksgeld aangetrokken kan worden. De SGP begrijpt weinig van de keuze voor Amersfoort. Daarmee wordt een precedent in de hand gewerkt. Mevrouw Koelewijn sprak over wijken in Veenendaal en hij dacht zelf aan Woerden, Leerdam en Vianen, gemeenten die ook om geld zullen vragen voor de wijken met problemen. De problemen verdienen een aanpak, maar niet vanuit de provincie, want die heeft andere taken en heeft het geld daarvoor hard nodig. Mevrouw Koelewijn benadrukt dat de gedeputeerde duidelijk heeft aangegeven dat Veenendaal past binnen het programma Binnenstedelijke ontwikkeling en dat is een provinciale activiteit. Ze vraagt waarom Veenendaal hiervoor niet in aanmerking zou komen.

De heer Hazeleger stelt dat niet gezegd te hebben. Er wordt €4 miljoen uitgetrokken voor de aanpak van een wijk in Amersfoort. Hij heeft dat inhoudelijk goed bekeken en meent dat het gemeentelijke opgaven betreft die niet binnen het provinciale pakket passen. De dingen die de gedeputeerde erbij haalt overtuigen onvoldoende. De provincie moet zich richten op gemeente overstijgende problematiek, die gemeenten alleen in samenwerking kunnen oplossen. Deze problematiek is zo groot dat de provincie die niet kan oppakken. Het gaat over € 1,5 miljard en de provincie kan op geen enkele manier daaraan tegemoetkomen.

De heer Suna wijst erop dat, de keren dat werd gesproken over de aanpak van wijken en binnenstedelijke ontwikkeling, de SGP altijd aangaf dat het breder getrokken moest worden en niet alleen geconcentreerd moest worden op de U16. Nu is er een poging om daar een antwoord op te geven. Amersfoort is een begin, het is niet zo dat andere gemeenten niet in aanmerking kunnen komen. De provincie heeft de taak om voor alle gemeenten binnen de provincie iets te betekenen, ook in deze fase. Voor hem maakt het niet uit of het Amersfoort of Veenendaal is.

In reactie hierop geeft de heer Hazeleger aan dat de SGP nooit gepleit heeft voor verbreding hiervan. Toen dit ter sprake kwam, maakte Amersfoort onderdeel uit van de Regiodeal waarover gesproken wordt, daarmee werd geld van het Rijk naar de provincie gehaald voor zowel Utrecht, Zeist, Nieuwegein als Amersfoort. In het proces is Amersfoort op het advies van de minister hier uit gegaan. SGP en onder meer FvD hebben hier commentaar op gegeven. De heer Hazeleger heeft echter nooit een pleidooi gehouden voor het oplossen van alle problemen in Amersfoort. Wat Veenendaal betreft: aan één gemeente wordt €4 miljoen gegeven om problemen in een wijk op te lossen. Daarmee wordt een precedent geschapen, Veenendaal, Woerden enzovoort zouden hierbij kunnen aansluiten en ook zo'n fors bedrag vragen.

Mevrouw Koelewijn sluit zich aan bij de heer Suna. Er wordt duidelijk gesproken over binnenstedelijke ontwikkeling en de opgaven die daar liggen. In haar herinnering is over de hele provincie gesproken. Op het moment dat men ziet dat er op andere plekken, bijvoorbeeld Veenendaal, wijken aandacht verdienen, dan moet daarover gesproken worden.

De heer Hazeleger heeft een probleem met die benadering omdat het niet mogelijk is. De financiële mogelijkheden zijn beperkt. Als nog negen steden met een dergelijke wijk komen, spreekt men over €40 miljoen.

Hij sluit zich aan bij de opmerking van het CDA over de inhoud van de voorgestelde aanpak in Amersfoort.

In de beantwoording van de vragen las hij dat de dekking van het voorstel komt uit de algemene middelen. Er staat dat het wordt gedekt uit de IGP en de binnenstedelijke ontwikkeling, nu blijkt dat het geld weer wordt teruggehaald vanuit de algemene reserve. Waarom is in het Statenvoorstel die formulering gebruikt? Via een omweg wordt het project gefinancierd uit de algemene middelen. Voor de SGP nemen daardoor de bedenkingen bij het voorstel toe.

Mevrouw De Haan komt terug op de vraag of de provincie hier geld in moet steken. Het Rijk stelt via de Regiodeals geld beschikbaar dat gematcht moet worden met provinciegeld en gemeentegeld. Zij vraagt of de SGP niet op de Regiodeal wil ingaan.

De heer Hazeleger licht toe dat hij heeft aangegeven vraagtekens te hebben bij het hele voorstel, maar dat hij zich wel wat kan voorstellen bij de Regiodeal. Het principe dat geld uit de regio wordt ingebracht om geld van het Rijk naar de regio te trekken heeft zijn fractie altijd gesteund. Tegen de €4 miljoen voor Amersfoort heeft hij meer fundamentele bezwaren omdat daarmee een flink bedrag aan één gemeente wordt gegeven, waardoor andere gemeenten ook met die vraag kunnen komen. Mevrouw De Haan begrijpt dat de SGP ergens het Statenvoorstel wel steunt terwijl de toon van de inbreng is dat de SGP het er niet mee eens is. Dit was de oorzaak van haar verwarring.

De heer Hazeleger stelt dat het geld voor de Regiodeal al in de begroting gereserveerd is. Met het bedrag voor Amersfoort heeft de SGP meer moeite, zeker gezien de discussie die bij de kadernota gevoerd gaat worden over waar geld vandaan gehaald wordt om te voorkomen dat de belasting verhoogd moet worden. Hoe spijtig het ook is voor Amersfoort als de wijkaanpak niet doorgaat, dit bedrag zou daarvoor gebruikt kunnen worden. De provincie kan Amersfoort verzoeken om de oproep van de vijftien burgemeesters aan het kabinet te ondertekenen.

Mevrouw De Jong brengt in herinnering dat er een half jaar geleden ook over de vitale wijken is gesproken in de commissie. Toen kreeg de gedeputeerde de opdracht om niet altijd alleen iets voor de U16 te regelen. Nu is dat gebeurd en komt er toch kritiek.

Mevrouw Hoek steunt het feit dat het onderwerp vitale wijken op de agenda is gekomen.

In het Soesterkwartier is in het gedeelte tegen de stad aan al veel vernieuwd. Het project lijkt heel ambitieus. 50PLUS vindt dit meer een programma van grootstedelijke ontwikkeling. De link naar de wijk heeft veel zorg nodig, zoals dat voorheen was met de Vogelaarwijken. Dat lijkt haar fractie toch wat verder weg. De wijk Liendert in Amersfoort zou meer in aanmerking komen.

Zij sluit zich aan bij de heer Schipper, als iets wordt opgezet maar niet wordt gecontinueerd, dan zakt het weer weg. Dat is met veel Vogelaarwijken gebeurd en van die fouten moet geleerd worden.

De heer Bouabid heeft met interesse naar de reacties geluisterd. Hij is geschokt door de negatieve reacties die al zo vroeg in het proces worden gegeven. Hij steunt het Statenvoorstel en complimenteert GS ermee.

De voorzitter schorst de vergadering voor korte tijd.

De voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord aan de gedeputeerde voor een reactie op de tweede termijn.

Gedeputeerde Van Muilekom beantwoordt de vragen per fractie.

Mevrouw De Jong benadrukt het belang van de openbare ruimte. Dat is ook een belangrijk punt. In alle vier de wijken wordt niet alleen geïnvesteerd in woningen maar juist ook in de openbare ruimte. Die moet aantrekkelijk zijn, een plek voor ontmoeting zijn en veiligheid bieden. Dat is een belangrijke factor wil men zich prettig voelen in de wijk.

Wat de oproep van de 15 burgemeesters betreft: met het meedoen aan de aanpak en met de start van de Vitale Wijken aanpak geeft Utrecht een signaal hoe belangrijk de provincie dit vindt. In het overleg met de ministeries van deze ochtend werd gesproken over veel geld en men moet nog zien wat ervan terecht gaat komen. In de samenwerkingsprocessen met Rijk, provincie, gemeenten en inwonersgroepen wordt een goed voertuig opgezet voor als men met extra geld komt voor de wijken. Zo kijken de wethouders van Utrecht, Nieuwegein en Zeist er ook naar.

De gedeputeerde zegt mevrouw De Man toe dat het geld voor binnenstedelijke ontwikkeling en wonen voor 100% gaat naar de versnelling van de woningbouw. De woningbouw zal in het nieuwe programma op binnenstedelijk gericht zijn, op uitleglocaties bij kleine kernen kan het voor meer dan vijftig woningen. Het is echt gericht op transformatiemogelijkheden om woningbouw te realiseren. De heer Berlijn twijfelt aan de effectiviteit. De gedeputeerde benadrukt dat steden als Utrecht en Amersfoort ervaring hebben met Vogelaarwijken en weten welke dingen wel of niet geslaagd zijn. Het is voor de aanpak van belang om soms te constateren dat de aanpak niet bij één overheid ligt maar dat ook een provincie of het Rijk iets kan doen. Er komt een samenwerking op basis van gelijkwaardigheid, waarbij nadrukkelijk is afgesproken dat, als er instrumentarium van het Rijk nodig is, zij daarmee aan de slag gaan.

Er is geen sprake van een eenmalig project. Er wordt bij gemeenten geïnvesteerd, in de openbare ruimte, in wijkteams en achter de voordeur. De gemeenten zijn hier volop mee bezig. De gedeputeerde zal de heer Berlijn wat links doorgeven omtrent de onderbouwing, over wat er speelt in de wijken en waarom dit nodig is. In Zeist loopt al het project Vollenhove Vooruit, in Utrecht bestaat Samen voor Overvecht al, in Nieuwegein is er het project Betere Buurten. Dat is een goede onderlegger voor de keuze hiervoor.

In reactie op de opmerking van mevrouw Koelewijn licht hij toe dat de gemeente Amersfoort van plan was om in het voorjaar van 2020 met inwonersgroepen uit het Soesterkwartier bijeenkomsten te beleggen. Door de coronapandemie zijn die niet doorgegaan. De oproep van het CDA is om meer te laten zien van de problematiek op het sociale vlak. Spreker koppelt dit aan wat er nog moet gebeuren, er moet meer contact en overleg komen met inwonersgroepen, onderwijs en corporaties. Dit moet in het Soesterkwartier nog vorm krijgen.

Fracties wezen op de andere gemeenten. Het is bij de monitoring de bedoeling om dat wat goed loopt en dat wat mislukt te delen met alle gemeenten. Alle gemeenten worden zo bij dit traject betrokken. Voor veel gemeenten zal dit wat opleveren. Als gemeenten een bepaald project hebben op het gebied van woningbouw, dan kunnen ze met voorstellen komen, want er loopt een programma waarvoor elk jaar €4 miljoen beschikbaar is.

De heer Hazeleger constateert dat Amersfoort nog niet de mogelijkheid heeft gehad om met inwoners te spreken over wat er moet gebeuren. Maar per spoor wordt al aangegeven hoeveel geld ernaartoe gaat en er wordt uitgewerkt wat er voor dat geld gedaan wordt. Hij vraagt in hoeverre er voor de gemeente nog mogelijkheden zijn om met inwoners te overleggen over wat er gaat gebeuren. Stel dat daar iets uit komt, gasvrij is misschien niet de beste oplossing, is er dan ruimte om een ander spoor te bewandelen? Wellicht is het beter om een half jaar te wachten met deze aanpak.

Gedeputeerde Van Muilekom benadrukt dat bij deze projecten op basis van gelijkwaardigheid wordt gewerkt, de bewoners moeten er nadrukkelijk bij betrokken worden. Er is volop ruimte om invulling te geven aan het programma. Wanneer men over twee jaar vindt dat bepaalde onderwerpen meer aandacht of meer prioriteit moeten krijgen, dan moet die adaptiviteit er zijn. De complexiteit is te groot en juist dat maakt deze wijken bijzonder.

De heer Hazeleger vraagt waarop het bedrag van €4 miljoen is gebaseerd.

Gedeputeerde Van Muilekom licht toe dat er in het Soesterkwartier wijkteams zijn die bezig zijn met jeugd, met schulden en met bezoekers van de Voedselbank. Dat is niet in beeld gebracht en men beperkt zich tot wat voorligt. Met de andere gemeenten is de afspraak gemaakt dat de inzet voor de U16 dezelfde inzet is die de provincie voor Amersfoort doet. Daar komt het bedrag vandaan.

Mevrouw De Jong noemde het al, de opdracht van de Staten was om projecten niet alleen bij de U16 te doen maar om ook andere delen van de provincie erbij te betrekken. Toen is gekeken in de Regio Amersfoort en is het Soesterkwartier toegevoegd. Het Soesterkwartier is een wijk met sociale problematiek, al zijn er prima delen in de wijk. Er gaat in de wijk echter een transformatie komen van de Isselt, een bedrijventerrein, en van het stationemplacement. Er komen 3.000 woningen met voorzieningen en de uitdaging in dit project is met name om ervoor te zorgen dat de delen in de nieuwe complete wijk goed verbonden zijn met elkaar, dat hij verkeersveilig is, groen en dat de bewoners die op een achterstand leven mee kunnen liften met de totale ontwikkeling van het hele gebied. Dit speelt niet in Liendert, mevrouw Hoek vroeg hiernaar. Daarom is gekozen voor het Soesterkwartier.

Mevrouw Koelewijn komt terug op de toezegging van de gedeputeerde dat er nog ruimte is in het programma om eventueel zaken aan te passen. Zij zoekt naar de manier waarop dat een plek kan krijgen, het moet wellicht vastgelegd worden. Hoe kan dit goed afgesproken worden?

Gedeputeerde Van Muilekom antwoordt dat hij de reactie van het CDA en de andere fracties gehoord heeft. Men gaat hiermee aan het werk. In de gesprekken met bewonersgroepen, er is een aantal sterke bewonersgroepen in het Soesterkwartier, moet duidelijk aangegeven worden dat dit ingepast moet worden in het programma. Als het CDA hier uiting aan wil geven middels een motie, dan is dat mogelijk.

De heer Suna wees op een goede monitoring en het meenemen van succesfactoren. Terecht merkt hij op dat gekeken moet worden naar waarom dingen mislukken.

In reactie op de bijdrage van mevrouw De Haan stelt de gedeputeerde dat het gaat om brede welvaart. Zij vroeg naar blijvende investeringen. Maar het is zo dat bij de huidige vier wijken geleerd moet worden wat wordt gedaan, hoe dit in samenwerking wordt gedaan, welke onderwerpen worden opgepakt en of dit wat oplevert. Bij de programma's van de provincie moet continue gekeken worden naar hoe op een integrale manier dit in samenhang met elkaar wordt gedaan, of het ontwikkelingen in het buitengebied zijn of in de wijken. Ook de heer Hazeleger had een vraag hierover. Er is een programma voor klimaatadaptiviteit, voor gezonde leefomgeving en voor verduurzaming. In deze aanpak krijgen die programma's een plek. Daarom moet geborgd worden dat die programma's meer ondersteuning bieden in bepaalde gebieden.

De gedeputeerde is het eens met de heer Schipper dat dit niet een eenmalig iets moet zijn. De instroom van meervoudige problematiek is één van de onderwerpen die bijvoorbeeld in Overvecht en Vollenhove spelen. Men wil meer kijken naar vernieuwing van het type woningen. Er komen mensen met andere achtergronden, met minder problematiek zodat er een meer gemixte bevolking komt in de wijk.

De SP noemde ook woningisolatie en verkeersveiligheid. De verkeersveiligheid en goede wandel- en fietsroutes krijgen volgens de gedeputeerde in alle vier de wijken de aandacht.

Desgevraagd door de heer Hazeleger benadrukt de gedeputeerde dat is gekozen voor een provinciebrede Vitale Wijken aanpak. Hij ging eerder in op het Soesterkwartier.

De heer Schipper hoort de gedeputeerde spreken over de aandacht voor veilige fietspaden en looproutes. Hij noemt Overvecht als voorbeeld. Jarenlang staat er op het programma dat allerlei straten naar 30 kilometer per uur gaan, dit komt uit de bewonersgroepen. Maar het geld ontbreekt.

De inzet van zijn betoog was dat met het weinige geld van de provincie dergelijke dingen een duwtje kunnen krijgen.

Gedeputeerde Van Muilekom heeft het idee dat hier dingen samenkomen. Hij meent dat de gemeente Utrecht juist punten als verkeerveiligheid aandacht wil geven.

Gedeputeerde Van Muilekom vervolgt zijn beantwoording van de tweede termijn.

De heer Hazeleger vroeg naar de financiën. De gedeputeerde had eerst een Statenvoorstel als volgt opgesteld: er zit €4 miljoen in de begroting en er is €4 miljoen nodig en die moet uit de algemene middelen komen. Hij werd erop attent gemaakt dat het geld pas gereserveerd wordt als de Staten in oktober/november de begroting vaststellen. Wil men nu een toezegging doen richting Rijk, dan moet worden vermeld waar de financiën vandaan komen. Het is dus een tijdelijke constructie.

De heer Hazeleger wijst erop dat die ochtend over het reddingsprogramma voor cultuur en erfgoed is gesproken. GS pakken daar €2 miljoen rechtstreeks uit de algemene reserve en €2 miljoen uit de algemene reserve via de kaderbrief. Het kan dus blijkbaar wel. Hij begrijpt de constructie nog niet en vraagt de gedeputeerde hier schriftelijk op terug te komen.

Gedeputeerde Van Muilekom zegt toe dit punt schriftelijk toe te lichten.

Na inventarisatie van de meningen concludeert de voorzitter dat de commissie adviseert om het voorliggende voorstel door te geleiden naar de Staten met de titel klein debat.

2.2 Statenvoorstel Doelenboom

De voorzitter licht toe dat de bespreking van de doelenboom voor de commissie RGW in drie delen wordt gesplitst. Het algemene deel wordt in de commissie BEM besproken, waar gedeputeerde Strijk het woord zal voeren. Bij Programma 1. Ruimtelijke Ontwikkeling zullen gedeputeerden Van Essen en Van Muilekom het woord voeren. Bij Programma 2. Landelijk Gebied zal gedeputeerde Bruins Slot het woord voeren. Bij Programma 3. Bodem, water en milieu - exclusief de leefomgeving zal gedeputeerde Bruins Slot het woord voeren.

Programma 1. Ruimtelijke Ontwikkeling

In de eerste termijn zijn vragen ingediend door de fracties en die zijn beantwoord door GS, behalve de vragen van de VVD die te laat werden ingediend. Die staan wel in het informatiesysteem.

De voorzitter geeft het woord aan GS voor een toelichting op de beantwoording van de eerste termijn aangaande Programma 1. Ruimtelijke ontwikkeling.

Hierna krijgen de fracties de gelegenheid voor een tweede termijn.

Gedeputeerde Van Essen gaat in zijn toelichting in op de vraag hoe circulariteit een plek krijgt in de doelenboom. GS onderkennen het belang ervan. Dat is de reden waarom het, anders dan in eerdere versies, nadrukkelijk terugkomt in de doelenboom en zeker bij de toelichting op de doelen. Het is soms een afweging of alle waarden en belangen die meegewogen worden expliciet worden genoemd in het doel of dat er een apart doel van wordt gemaakt. Onderwerpen als circulariteit, gezonde leefomgeving en energie komen bij veel doelen direct of indirect terug. Met het oog op de leesbaarheid is ervoor gekozen om die niet overal expliciet in het doel te vermelden.

De ChristenUnie noemde 'Groen groeit mee'. In een vorige versie was dat niet expliciet opgenomen in de doelenboom, in deze versie nadrukkelijk wel.

De vraag van de VVD bij Programma 1 had meer betrekking op het onderwerp participatie en dat behoort tot de portefeuille van gedeputeerde Schaddelee.

Gedeputeerde Van Muilekom gaat in op een vraag van de ChristenUnie over de regel dat *'er voor iedereen die wil wonen in de provincie Utrecht passende woonruimte is'*. Hoewel hij dit alle Utrechters gunt, is de woningmarkt complex. Mensen wonen en werken soms in verschillende provincies, daarom gaat de gedeputeerde niet akkoord met de voorgestelde aanpassing.

De vraag van de ChristenUnie over de Vitale Wijken aanpak is terecht. De aanpak is een manier van werken om de wijken vitaler te krijgen, om de mensen die er wonen vitaler en gezonder te krijgen. De fractie mist nog een meerjarendoel bij de uitbreiding van kleine kernen en grote uitleglocaties. De gedeputeerde benadrukt dat hij overall passende woonruimte wil stimuleren. De totstandkoming van de locatiekeuze, of het kleinschalig is of uitgebreid, is onderdeel van de ruimtelijke ontwikkelingen in beleidsdoel 1.1. en heeft meer te maken met het ruimtelijke instrumentarium. Hiervoor is niet een apart beleidsdoel gemaakt. In Utrecht wordt op verschillende plekken gekeken: binnenstedelijk, bij knelpunten, uitleglocaties en bij de kleine kernen.

De gedeputeerde gaat in op de vragen van de VVD. De fractie stelt bij punt 1.3.1 de volgende formulering voor: *'De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk.'* De gedeputeerde ondersteunt dit en zegt toe dit over te nemen.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid voor een tweede termijn over Programma 1.

De heer Hazeleger complimenteert het college met de heldere formulering van de doelen van de coalitie. De SGP maakt soms andere keuzes, maar dit is niet het moment om daarop in te gaan.

Mevrouw Keller laat weten dat de PvdD het prettig had gevonden als de wijzigingen ten opzichte van de aprilversie zichtbaar waren geweest.

Er is verbetering te zien in de formulering van de doelen.

Mevrouw Rikkoert memoreert dat bij punt 1.3 als beleidsdoel is opgenomen: *'Er is voor iedereen die wil wonen in de provincie Utrecht passende woonruimte.'* Haar fractie is het niet eens met de formulering omdat die de indruk wekt dat de provincie zich faciliterend en proactief opstelt, terwijl grenzen aan de groei meer wenselijk zouden zijn. Zij stelt de volgende formulering voor: *'Passende woonruimte voor alle inwoners in de provincie Utrecht.'* Zij hoort graag hoe de andere fracties hier tegenover staan.

Mevrouw De Man vraagt mevrouw Rikkoert het tekstvoorstel op de mail te zetten.

De heer Hazeleger vindt de suggestie van mevrouw Rikkoert interessant. Hij vraagt hoe de ChristenUnie denkt het college hieraan te houden, wat moet het college doen om de woningmarkt specifiek voor eigen inwoners goed te krijgen en niet voor mensen van buiten de provincie?

Door een slechte verbinding is de reactie van mevrouw Rikkoert niet te verstaan.

Mevrouw Lejeune merkt op dat het enige kritische punt van haar fractie bij Programma 1 is het zojuist genoemde beleidsdoel: *'Er is voor iedereen die wil wonen in de provincie Utrecht passende woonruimte.'* Het is lastig om dit op een goede manier te formuleren zonder vaag te zijn. Zij stelt zich bereid om met mevrouw Rikkoert na te denken over een meer passende tekst.

De PvdA ziet de doelenboom als een boom met grove takken waarin later indicatoren gehangen kunnen worden. Alles kan naar aanleiding van de doelenboom besproken worden, zij doet dit nadrukkelijk niet. De invulling komt later.

De doelenboom is inderdaad nog geen 10 waard, maar wel een 7 of 8. De PvdA is daar tevreden mee.

Mevrouw De Widt sluit zich aan bij mevrouw Lejeune. De doelenboom is aangepast en is daarmee vooruitgegaan. Hij geeft een meer totaal verband op een hoger abstractieniveau van waar de provincie mee bezig is. De inkadering van de doelenboom is voor D66 de brede koers, er is nog niets absoluut in. Dat geeft aan PS de ruimte om bij elke begroting te sturen op wat zij precies willen.

Er is veel opgemerkt over details. Die horen echter thuis in debatten over de specifieke beleidsonderwerpen. D66 ziet allerlei mogelijkheden om hier in de toekomst mee verder te gaan. Dit is voor Programma 1, 2 en 3 de bijdrage van D66 aan dit agendapunt.

Mevrouw Koelewijn geeft namens het CDA mee dat een doelenboom naar de toekomst kijkt, maar ook realistisch moet blijven. Zij sluit zich aan bij de oproep van de ChristenUnie, temeer omdat dan

alle generaties blij gemaakt kunnen worden, met veel of weinig ruimte in de portemonnee, maar ook liefhebbers van de ruimte, van het groen in de provincie. Het is een opgave van formaat. In reactie op de opmerkingen van de SGP stelt zij dat het niet een doel is om iedereen in de provincie huisvesting te verlenen, dat gebeurt vanzelf al. Misschien moet dit niet als doel meegenomen worden. *'Passende woonruimte voor alle inwoners van de provincie'* lijkt het CDA een prachtig doel, passend bij het coalitieakkoord en vooral passend bij het duurzaam omgaan met het aanwezige groen voor bewoners van steden en dorpen.

Mevrouw De Man memoreert dat zij vaker in discussie gaat met de heer Westeralaken over luisteren en lezen. De koppeling tussen het indienen van de vragen van de VVD en het ordevoorstel van zojuist vindt zij merkwaardig, die twee zijn niet aan elkaar gekoppeld. Uit de bijdragen blijkt dat alle fracties een ander beeld hebben bij wat zij wel of niet zouden moeten bijdragen aan de doelenboom. De VVD vindt het fijn mee te mogen denken en heeft daarom een gedetailleerde reactie gegeven. Zij is blij en dankbaar voor de maatwerk opmerking, aangezien dit iets is waarvan zij denkt dat men er wel uitkomt. Als men kijkt naar alle regels aangaande woningen bij de regionale programmering, dan is de houding ten aanzien van mensen die de huizen echt willen neerzetten belangrijk.

Mevrouw Veen deelt mee dat GroenLinks blij is met de doelenboom. Hij geeft een duidelijke richting voor het beleid. Zij wil de volgende twee vervolgvragen meegeven.

Haar fractie is natuurlijk voorstander van maatwerk voor de woningbouwopgave, daarom is ze blij met de regionale programmering. Zij vraagt of ze goed begrijpt dat de gedeputeerde met maatwerk bedoelt de provinciale kaders van circulair, sociaal en intensief en dat het geen afwijking van de uitgangspunten voor verstedelijking betekent.

De fractie zou 1.3.3 graag veranderen in: *'Wijken zijn vitaler door een integrale aanpak van sociale en fysieke wijkvernieuwing met oog voor het tegengaan van segregatie, het toekomstperspectief van bewoners en het bestrijden van discriminatie, armoede en werkloosheid.'*

Mevrouw Hoek vindt de doelenboom een mooi startdocument. 50PLUS merkt op dat alles momenteel in beweging is, de Staten moeten terughoudend zijn met onontkoombare besluiten. Er is een coronapandemie, er komt een recessie aan. Het lijkt of niets voor de toekomst zeker is. Zij benadrukt het punt van woonruimte voor alle bewoners en in het bijzonder voor ouderen in het kader van doorstroming. De fractie zal hier nog op terugkomen.

De voorzitter geeft het woord aan GS voor een reactie op de tweede termijn.

Gedeputeerde Van Muilekom gaat in op de discussie over het beleidsdoel bij punt 1.3. Hij stelt voor om dit te wijzigen in *'passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte die er in de provincie Utrecht is'*. Zo vroeg mevrouw Koelewijn in de commissie aandacht voor de senioren en een andere fractie voor de jongeren. De provincie kan hierop sturen, de provincie kan niet sturen op mensen buiten de provincie die graag een woning in de provincie Utrecht willen hebben.

Mevrouw Koelewijn vindt dit een goed voorstel.

Mevrouw Hoek wil benadrukken dat de leeftijdsgroep waar zij op doelt als gevolg van de naoorlogse geboortegolf in het laatste decennium enorm in volume is gestegen en nog verder stijgt. Tevens heeft deze groep zich als gevolg van de welvaartsontwikkeling gedurende hun levensloop steeds in wooncomfort kunnen verbeteren. In de provincie Zuid-Holland zag men dat ongeveer een derde van deze huishoudens wil verhuizen. Er is alleen geen ruimte voor. De huursprong speelt een grote rol.

Mevrouw Rikkoert heeft door een slechte verbinding niet kunnen meeluisteren. Zij sluit zich aan bij de tekstsuggestie van de gedeputeerde Van Muilekom. Wellicht sluiten meer fracties zich hierbij aan. Mevrouw Keller memoreert dat de heer Van der Steeg deze formulering in april al had voorgesteld. De PvdD is dan ook blij met de wijziging.

De heer Hazeleger constateert dat de gedeputeerde het hiermee eens is, maar dat dit niet betekent dat hij het kan aanpassen want het stuk ligt al bij de Staten. Om dit te wijzigen moet mevrouw Rikkoert met een amendement komen. De SGP is bereid mee te denken en eventueel mee te tekenen.

In reactie op het voorstel van mevrouw Rikkoert laat mevrouw Veen weten dat met dit voorstel niet gezegd moet worden dat er gebouwd wordt voor de inwoners die er nu zijn en dat de provincie daarna op slot gaat. Zij proeft hier dat de provincie terughoudend gaat zijn met bouwen voor groei en dat zou zij betreuren. Als die zorg weggenomen kan worden, kan zij instemmen met het voorstel.

De voorzitter stelt de vraag of de gedeputeerde bij consensus een herzien versie kan sturen. Gedeputeerde Van Essen licht toe dat het mogelijk is dat GS bij kleine tekstuele wijzigingen met een erratum komen op een Statenvoorstel. Als het om wezenlijke wijzigingen gaat, kan het ook via een motie of amendement. Bij veel wijzigingen kan een erratum het debat in de Staten bespoedigen.

De voorzitter vraagt waar de voorkeur van de fracties naar uitgaat.

De heer Hazeleger vindt dat als een college iets bij de Staten heeft neergelegd, dit niet met een soort erratum gerepareerd kan worden. Mevrouw Rikkoert heeft een goed voorstel en kan dit via een amendement indienen.

De heer Westerlaken wijst erop dat het stuk aan de Staten is voorgesteld als een groeistuk, bij voorbaat is gezegd dat dit niet de definitieve wijze is waarop alles geformuleerd wordt. Als het een stuk wordt dat wordt vastgetimmerd met amendementen, wordt de bedoeling van de doelenboom weggepoetst. Hij sluit zich aan bij wat gedeputeerde Van Essen over errata heeft gezegd. Wellicht is het beter om af te spreken dat bij de behandeling van de jaarrekening in 2021 wordt besproken in hoeverre het gewerkt heeft zoals het bedoeld was. Hij komt hierop terug in zijn bijdrage.

Mevrouw Lejeune sluit zich aan bij de suggestie van gedeputeerde Van Essen maar begrijpt ook het punt van de heer Hazeleger. Praktisch gezien is het voorstel voor een erratum een goed alternatief, misschien komen er nog negen aanpassingen met als resultaat tien amendementen in een overvolle Statenvergadering terwijl het eindresultaat hetzelfde blijft.

Mevrouw De Man merkt op dat dit de reden was waarom de VVD gezamenlijk tot tekstvoorstellen wilde komen. Zij twijfelt over de suggestie, want dan wordt gedurende de vergadering bepaald welke onderdelen worden meegenomen en verdiepen leden zich niet meer in een amendement. Dan zijn er dus geen wijzigingen meer mogelijk. Daarom zou in de vergadering de tijd genomen moeten worden om ze een voor een te bespreken. Dat is veel werk, daarom vroeg ze om voorstellen via de mail te sturen. Zij neigt ernaar om de SGP te steunen en ervoor te kiezen om dit formeel via amendementen te doen. Toezeggingen, zoals die over het maatwerk, kunnen dan in de Statenvergadering officieel besproken worden. Het gemeenschappelijk startpunt van de doelenboom moet met elkaar vastgesteld worden.

De voorzitter herinnert zich dat in het memo van de griffie stond dat er ruimte zou zijn voor kleine tekstuele wijzigingen. Als het mogelijk zou zijn om een letterlijke tekst te delen, dan zouden de commissieleden hierover een besluit kunnen nemen.

Namens de griffie stelt mevrouw Engelsman voor dat zij, als zij teksten ontvangt, die naar de Statenleden kan sturen. Tijdens de schorsing kunnen de leden zich hierover buigen.

Het onderwerp wordt ook in twee andere commissies besproken, tijdens de schorsing zal zij met de voorzitter overleggen over hoe hier juist gehandeld kan worden.

De voorzitter vraagt de leden de voorgestelde teksten naar de griffie te sturen. Later in de vergadering wordt besloten of hierover een erratum of een amendement komt.

Gedeputeerde Van Muilekom vervolgt zijn reactie op de tweede termijn.

GroenLinks vroeg naar de invulling van het maatwerk op wijkniveau. De gedeputeerde is van mening dat teksten geborgd moeten worden in de beleidsnota's. In september komt een nieuwe Nota Binnenstedelijke ontwikkeling en Wonen, dan komt dit onderwerp terug.

De voorzitter concludeert dat, als GroenLinks hier een wijziging wenst, dit in ieder geval via een amendement moet.

Gedeputeerde Van Essen merkt op dat de verdere opmerkingen over Programma 1 de manier van werken ermee betreffen. Dat is momenteel niet onderdeel van het debat.

Hij is verheugd dat Programma 1 aan de verwachtingen voldoet.

Programma 2. Landelijk Gebied

De voorzitter geeft het woord aan gedeputeerde Bruins Slot voor een toelichting op de beantwoording van de eerste termijn aangaande Programma 2. Landelijk Gebied.

Hierna krijgen de fracties de gelegenheid voor een tweede termijn.

Gedeputeerde Bruins Slot gaat in op enkele suggesties en vragen.

GroenLinks stelde vragen over de groene contour. Deze middag is er een presentatie over het actieplan Duurzame landbouw met natuur. Er wordt een aantal pilots uitgevoerd. Ook het Utrechts Landschap bekijkt of het een pilot kan doen in het westelijk deel van de provincie. Dat moet eind van de zomer input opleveren voor een nieuw beleid over hoe de provincie daar het beste mee kan omgaan en de doelstellingen, die ook in het coalitieakkoord staan, kan realiseren.

De SP had opmerkingen en suggesties over de concreetheid van de tekst. Op een aantal punten kwam de toezegging dat die meer smart geformuleerd worden.

De ChristenUnie deed de suggestie om bij beleidsdoel 2.2.1, het verder realiseren en ontwikkelen van bos, natuur en agrarische gebieden, meer duidelijk te maken dat het om kwaliteit gaat. Dit is een terecht punt. De kwaliteit moet niet alleen vastgehouden maar ook ontwikkeld worden. Het doel is ook om de biodiversiteit op verschillende manieren te versterken.

De fractie deed de suggestie om een meerjarendoel op te nemen over de aanleg van meer bossen. Het Statenvoorstel over het bosbeleid wordt in september behandeld, dan kan een ambitie worden vastgesteld en het nader worden uitgewerkt. Dit betekent dat het momenteel niet als meerjarendoel kan worden opgenomen omdat het nog geen vastgesteld beleid is.

De VVD vraagt om veranderingen in de doelenboom, bijvoorbeeld het aanscherpen van 2.1.4. Maar het toegankelijk zijn van natuurgebieden voor bezoekers is eigenlijk al in het huidige doel opgenomen omdat het uitgangspunt voor de provinciale subsidie is dat er een openstelling moet zijn van de natuurgebieden.

De VVD vroeg of economisch rendabele landbouw niet vooropgesteld moet worden. Voor GS is economische rendabiliteit een randvoorwaarde om de rest van de ontwikkeling mogelijk te maken, dit is zelfs gebaseerd op de Landbouwvisie. Dat is de reden waarom dit achteraan is gezet.

De suggestie is gedaan om de Voedselagenda als doelstelling te schrappen. GS kunnen zich vinden in de kritiek die de VVD aangaf: het is niet smart genoeg. GS stellen voor om de volgende aanpassing te doen: *'2.4.2 Utrechtse voedselproducentenproduceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.'* Dit bevestigt de ontwikkeling van het stimuleren van de ketens, ook in de Landbouwvisie en het coalitieakkoord staat dat werk gemaakt wordt van gezond en duurzaam voedsel. Het sluit ook aan bij de Regiodeal Foodvalley, waarin nadrukkelijk ook duurzaam gezond voedsel en korte ketens zijn opgenomen.

Er is gevraagd om een andere formulering te kiezen voor de handhaving op Vrijkomende Agrarische Bebouwing. Handhaving is echter de bevoegdheid van de gemeente. Wat wel kan is dat ondermijning in leegstaande gebouwen actief in het handhavingsoverleg met gemeente en andere instanties wordt ingebracht. Dat is een goede vervolgstap.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid voor een tweede termijn over Programma 2.

Mevrouw De Man dankt de gedeputeerde voor de alsnog beantwoorde vragen van de VVD. Zij dankt voor het feit dat toegankelijkheid wordt meegenomen in het beleid. In 'Groen groeit mee' was het inderdaad een uitgangspunt, maar de VVD wilde dit expliciet aanstippen bij NNN-gebieden.

De heer Westerlaken spreekt zijn waardering uit voor de manier waarop de discussie over de doelenboom is georganiseerd. De reactie van de gedeputeerde geeft weer aan hoe flexibel het college is als het gaat om suggesties die na de deadline binnenkomen. Ook in de toekomst zou hier zo mee om moeten worden gegaan.

De door het CDA aangebrachte punten bleken al in het stuk verwerkt te zijn. In 2021 kan teruggekeken worden op hoe het gewerkt heeft.

De heer De Heer brengt drie punten naar voren.

- De ChristenUnie heeft een serie voorstellen gedaan om de meerjarendoelen concreter te maken door streefwaarden op te nemen. De reactie van GS is dat de concrete streefwaarden niet in de meerjarendoelen komen te staan maar in de begroting zijn opgenomen. Dat is echter een extra argument om de streefwaarden in de meerjarendoelen op te nemen. Hij is er voorstander van om de doelenboom integraal in de begroting op te nemen, met alle beleidsdoelen, meerjarendoelen en streefwaarden. De concrete streefwaarden kunnen er eventueel onder hangen in de beleidsindicator.
- De fractie heeft voorgesteld om een meerjarendoel op te nemen voor de bossenstrategie en streeft naar een forse toename van het areaal bos. GS wijzen dat in eerste instantie af omdat eerst beleid hierover geformuleerd moet worden. Maar het is logisch om eerst een doel te formuleren en dan beleid te maken. Later kan een concrete beleidsindicator gekozen worden, maar het meerjarendoel voor de bossenstrategie kan wel geformuleerd worden, vooral omdat IPO en Rijk duidelijke ambities hebben vastgelegd. Dat beleidsstuk staat deze dag op de agenda.
- Het beleidsveld rond de provinciale inspanning rond faunabeheer, bijvoorbeeld de bestrijding van invasieve exoten, komt nergens aan bod terwijl er volop beleid op gevoerd wordt. Hij pleit er dan ook voor om ook voor faunabeheer, faunabestrijding en bestrijding van invasieve exoten een passend meerjarendoel op te nemen met een bijpassende indicator.

Mevrouw Keller vraagt naar punt 2.1.2: '*De groene contour is verder gerealiseerd*'. Zij vraagt of dit concreter kan en of de groene contour niet een keer af moet zijn.

Punt 2.4: '*Duurzaamheid is een substantieel onderdeel van de Utrechtse landbouw*'. De PvdD is van mening dat het doel moet zijn '*De Utrechtse landbouw is duurzaam*'. Zij hoort graag wat de mogelijkheden zijn in de tekst.

De heer Schipper hoort bij andere fracties ook de behoefte om de doelen en subdoelen duidelijker te omschrijven. Bij het lezen van het stuk vroeg hij zich af wat de meerwaarde ervan was, waarnaartoe wordt gewerkt. De gedeputeerde gaf zojuist aan dat punt 2.4.1 meer smart geformuleerd moet worden. Hij hoopt dat dit een inspiratie is voor het strakker op papier zetten van de doelenboom.

De heer Hazeleger deelt mee dat hij een voorstel had gedaan en niet denkt dat het via de erratumlijst doorgevoerd wordt. Het zou ook niet goed zijn. Het voorstel was om een extra doel te formuleren, *doel 2.4 'Landbouw en natuur in de provincie Utrecht worden meer een geheel'*. De twee subdoelen zouden zijn: '*Er worden meer natuursubsidies gegeven aan Utrechtse boeren*' en '*Er worden meer kansen voor boeren benut in en rond natuurgebieden.*' Hij is het niet eens met de reactie van het college dat deze punten terugkomen in de doelen die door het college zijn geformuleerd. Hij zou hier de komende jaren meer focus op willen. Daarom pleit hij voor aparte doelen. De SGP bereidt hierover een amendement voor en is benieuwd naar de mening van de andere fracties hierover. Hij sluit zich aan bij het laatste punt van de PvdD, namelijk het als doel opnemen van '*De Utrechtse landbouw moet duurzaam zijn.*' Dit doel is bereikt, de Utrechtse landbouw is heel duurzaam.

Mevrouw Hoek brengt naar voren dat erop gelet moet worden dat ambities elkaar niet tegenwerken. Zonneweides geven wel energie, maar worden in de natuur geplaatst terwijl grond ook beschikbaar moet blijven voor voedsel, planten en dieren.

Er staat dat het natuurnetwerk robuust ontwikkeld is, maar hoe worden de gebieden zo behouden dat ze niet ten onder gaan aan de wensen van gemeenten om uit te breiden en te verstedelijken?

Met name in de buurt van Amsterdam en Utrecht komt men gemakkelijk met plannen. De woningnood is natuurlijk ook een probleem. Ambities moeten elkaar niet tegenwerken.

Bij punt 2.3 staat: *'De verbinding tussen natuur, mensen en maatschappij is sterk.'* Maar er is ook de recreatie en dat wordt steeds meer een verdienmodel. Dit gaat weer ten koste van natuur en wat daarmee te maken heeft. Ook hier heeft zij zorg om.

Kijkt men naar de Utrechtse landbouw, dan moeten de problemen rond stikstof opgelost worden. Het is goed om hierover te brainstormen, maar men moet realistisch blijven.

De voorzitter geeft de gedeputeerde de gelegenheid om te reageren op de tweede termijn.

Desgevraagd door mevrouw De Man licht gedeputeerde Bruins Slot de toegankelijkheid van natuurgebieden toe. Vrijwel alle Utrechtse natuurgebieden ontvangen een subsidie vanuit de Subsidie Natuur- en Landschapsbeheer. Voorwaarde hiervoor is de openstelling voor publiek. Binnen natuurterreinen kunnen beheerders de opstelling zodanig inrichten dat de meest kwetsbare plaatsen worden ontzien. Er kan aan zonering worden gedaan, wat meestal betekent dat het gebied via een padenstelsel vrij toegankelijk is van zonsopkomst tot zonsondergang. Men wil dat het 's nachts rustig is. Bepaalde gebieden mogen niet betreden worden omdat het een broedgebied is. Bepaalde gebieden mogen een gedeelte van het jaar niet betreden worden omdat het broedseizoen is. Als het gaat om faunabeheer en invasieve exoten is zij op zoek naar een manier om dat wellicht expliciet in de doelenboom terug te laten komen. Het valt onder 2.2. Zij kan voorstellen om een punt 2.2.3 toe te voegen met de tekst: *'Vergunningverlening en populatiebeheer'*. Wellicht komt dit tegemoet aan de oproep van de heer De Heer. Het is van belang om hierop doelen te stellen. Zij snapt de ambitie van de heer De Heer wat de bossenstrategie betreft. Zij heeft alleen formeel nog geen toestemming van de Staten gekregen om een brede bossenstrategie op te stellen. In een eerder stadium heeft zij op verzoek van de Staten gezegd dat zij het verzoek om dat beleid te maken expliciet aan de Staten zou voorleggen. Het onderwerp zou deze vergadering op de agenda staan maar is verschoven naar september. Zij kan dus niet een meerjarendoel opnemen als de Staten haar dat verzoek niet gedaan hebben. Zij hoopt dat het Statenvoorstel wordt aangenomen en dat de provincie een breder strategisch bosbeleid kan opstellen.

De PvdD en de ChristenUnie vinden dat de streefwaarden rond bijvoorbeeld de groene contour een plek moeten krijgen. De gedeputeerde vraagt of zij de ruimte krijgt om te onderzoeken of dat het beste in de indicatoren kan of op een andere plek. Zij zegt toe hierop terug te komen.

De duurzaamheid van de Utrechtse landbouw is een doelstelling die ook is opgenomen in de Landbouwvisie. De systematiek van de meerjarendoelen is dat gedeputeerde Strijk heeft gevraagd om er steeds voor te zorgen dat het beter en meer wordt. Er moet een stijgende lijn te zien zijn. Daarom is het meerjarendoel op deze manier aangegeven. Daarin staat de ambitie verwoord die in de Landbouwvisie is aangenomen door de Staten. Die wordt nagestreefd.

De heer Hazeleger gaf aan dat hij de verbinding tussen agrarisch en natuur expliciet als doelstelling wil opnemen in de doelenboom. De gedeputeerde ziet zijn amendement tegemoet. In de beantwoording gaf zij aan dat het onder een aantal subdoelen is aangegeven, maar wel vanuit dezelfde gedachte, namelijk dat de verbinding tussen natuur en agrarisch heel belangrijk is. In de Landbouwvisie wordt ingezet op de ontwikkeling van de natuurinclusieve landbouw. Het staat op een plek waarbij het aansluit op een aantal andere doelstellingen die erin zitten. Het hier uit halen en een aparte plek geven, zou de integraliteit met andere doelstellingen verminderen.

Mevrouw Hoek en de heer Schipper vroegen waar precies naar toegewerkt wordt. Mevrouw Hoek bracht de integraliteitsvraag naar voren, bijvoorbeeld rond recreatie. Dit wordt in de commissie BEM

besproken. Daar is ook gedeputeerde Van Essen aanwezig met het nieuwe programma 'Groen groeit mee', waarin een aantal van dergelijke zaken met elkaar verbonden worden.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid om te reageren op de bijdrage van de gedeputeerde.

De heer De Heer zou graag een punt 2.2.3 *Vergunningverlening en populatiebeheer* zien.

De gedeputeerde gaat erg formeel om met de bossenstrategie. De Staten hebben hier vaak om gevraagd en er zijn veel toezeggingen gedaan. In IPO-verband is al een heel verhaal gemaakt, met onder meer ambities. Als de gedeputeerde voor de bossenstrategie van de Staten geen groen licht zou krijgen, had zij ook in IPO-verband niet de bossenstrategie hoeven maken. De bossenstrategie is al voor driekwart klaar.

De SGP deed de oproep om een nieuw meerjarendoel op te nemen over natuur en landbouw, die moeten een eenheid zijn. Hij roept de SGP op om het woord natuurinclusieve landbouw op te nemen in het amendement, want de strategie die de SGP noemt blijft uitgaan van een soort Siamese tweeling tussen natuur en landbouw.

De voorzitter wijst erop dat de Statenleden de tekstvoorstellen via de mail hebben ontvangen.

De heer Hazeleger reageert op de drie punten van de heer De Heer.

Hij zou graag zien dat de heer De Heer een amendement maakt voor punt 2.2.3. Een nieuw meerjarendoel kan niet in een erratum.

Spreker is blij met de formaliteit van de gedeputeerde rond de bossenstrategie. Het beleid van GS wordt beleidsneutraal in de doelenboom gezet, anders zou over elk beleidsdoel gediscussieerd moeten worden. In september wordt over de bossenstrategie gesproken en dan kunnen de Staten in debat hierover. Daarna komt de gedeputeerde waarschijnlijk met een doel. Dat is de juiste volgorde. De SGP wil niet alleen natuurinclusieve landbouw maar ook een boeren inclusieve natuur. Dat is wat nu mist. De ChristenUnie wil natuur inbrengen in het boerenlandschap en de SGP wil beide: bij wat als natuur wordt gezien, wil hij een grotere rol voor de boer en op wat als boerengrond gezien wordt, wil hij meer natuur. Dat kan alleen als het haalbaar en betaalbaar wordt voor de boeren, dus hier moet een subsidie voor komen. De SGP pleit hier al lang voor en zou er een apart meerjarendoel van willen maken om zo een brug te slaan tussen natuur en boeren. Die kloof dreigt groter te worden, kijk bijvoorbeeld naar de stikstofdiscussie.

Gedeputeerde Bruins Slot merkt op dat voor de bossenstrategie geldt dat inderdaad vanuit het IPO een bod aan het Rijk is gedaan. Daarin zit nog geen basis voor concrete meerjarendoelen. Zij moet zich baseren op de officiële goedkeuring van de Staten en moet van de Staten richting krijgen over hoe het bossenbeleid ontwikkeld moet worden. Zij begrijpt de heer De Heer, maar wacht toch het Statendebat af. De heer De Heer heeft al een richting, maar die zal eerst in het bredere debat met de Staten geborgd moeten zijn.

De verbinding tussen boeren en natuur en andersom is een belangrijke verbinding. Met de financiering van het agrarische natuurbeheer is er al een goede manier om met weidevogels en andere ontwikkelingen die verbinding te leggen. De provincie doet dat al vele jaren. Haar inzet is om dat ook de komende jaren, met een nieuwe POP3, volop te doen. Dit verbindt de beide kanten. Of *Vergunningverlening en populatiebeheer* via een amendement van de ChristenUnie moet of dat GS dat kunnen inbrengen, laat de gedeputeerde over aan de voorzitter.

De heer Westerlaken stelt dat in voorstel 3, punt 2.4.2, de suggestie zit dat er momenteel niet voor gezond voedsel gekozen kan worden. Volgens hem is al het voedsel dat in de provincie Utrecht geproduceerd wordt gezond.

De voorzitter schorst de vergadering.

De voorzitter heropent de vergadering.

De voorzitter laat weten dat na de bespreking van Programma 3 de tekstvoorstellen geïnventariseerd zullen worden. Zij deelt mee dat mevrouw Hoek een tekstvoorstel heeft gedaan over punt 1.3.1, waar mevrouw Rikkoert eerder een tekstwijziging voor had aangedragen.

Programma 3. Bodem, water en milieu - exclusief de leefomgeving

De voorzitter geeft het woord aan GS voor een toelichting op de beantwoording van de eerste termijn aangaande Programma 3. Bodem, water en milieu - exclusief de leefomgeving. Hierna krijgen de fracties de gelegenheid voor een tweede termijn.

Gedeputeerde Bruins Slot memoreert dat op het gebied van de streefwaarde de suggestie van de heer De Heer was om die ook als indicator op te nemen. Zij zegt dit toe, daar hoeft dus geen erratum voor plaats te vinden.

Over *Vergunningverlening en populatiebeheer* wordt later gesproken.

Meerdere fracties hebben suggesties ter verduidelijking of toelichting gedaan rond bodem en water. Die heeft zij aangebracht in de tekst.

Bij punten als het hoger leggen van de ambitie geldt dat het van belang is dat de gedeputeerde eerst het Water en Bodemprogramma vaststelt. Dit wordt in 2020 opgesteld en in 2021 aan de Staten voorgelegd. Daarin zal het herijkte beleid komen te staan. Een aantal meerjarendoelen kan daarop aangepast worden.

GroenLinks vroeg waarom de 50% nog niet in het meerjarendoel van de bodemdaling is opgenomen, het meerjarendoel van de bodemdaling is overigens op voorspraak van de ChristenUnie in de doelenboom opgenomen. De Visie Bodemdaling gaat nog uit van de ambitie van 25% in 2030. Formeel is de 50% nog niet vastgelegd. Dat staat in de ontwerp Omgevingsverordening en daarmee wordt het formeel bekrachtigd. Wel is het zo dat er al met het uitgangspunt van 50% gewerkt wordt.

Gedeputeerde Van Muilekom gaat in op de vraag van GroenLinks over circulariteit. Het is een lastig onderwerp omdat het bij alle projecten en ontwikkelingen moet terugkomen, circulariteit moet dan een vanzelfsprekendheid zijn. Hij vraagt zich af hoe GroenLinks het voorstel wil wijzigen.

De voorzitter geeft de fracties de gelegenheid voor een tweede termijn over Programma 3.

De heer Schipper meent dat de doelenboom goed gaat worden, maar het college zal op de uitvoering beoordeeld worden.

Mevrouw Keller merkt op dat haar fractie beleidsdoel 3.5 beter vindt passen onder Programma 2.

- Programma 3 gaat over waterkwaliteit en is in kwantitatieve zin een andere opgave, namelijk de aanvoer van water voor andere doeleinden, zoals agrarisch en natuur. Bodemdaling gaat over peilbeleid, grondwaterstanden en gebiedsfunctie. Vooral de gebiedsfunctie maakt dat dit beleid beter onder Programma 2 past.
- In de hele provincie moet broeikasuitstoot verminderd worden.
- De PvdD vindt klimaatmitigatie een programma overstijgende doelstelling, maar dit is niet terug te vinden bij de concernbrede thema's onder 8.6. Zij hoort hier graag een reactie op.
- De circulaire doelenboom wordt wel genoemd bij dit agendapunt maar was ter kennisgeving aangegeven. Zij vraagt hoe de circulaire doelenboom beter verankerd kan worden. Er staan concrete doelstellingen in geformuleerd en het wordt nu als inspiratiestuk aangeduid. Zij vraagt of GS jaarlijks op doelen van de circulaire doelenboom kan rapporteren.

De heer De Harder dankt de gedeputeerde voor het overnemen van de vele tekstsuggesties.

De heer Westerlaken heeft bij het vorige programma gezegd wat hij wilde zeggen. Dit geldt ook voor Programma 3.

Mevrouw De Man licht toe dat de VVD punt 3.4.3 wil beperken tot *'De luchtkwaliteit wordt beter'*. Het betreft de advieswaarden van de WHO, die zijn hoogstwaarschijnlijk lastig te verwerken in beleid en regelgeving voor aanvragen. Krijgt men eerder een vergunning als men dichterbij de waarden zit? De luchtkwaliteit is al goed, die moet nog beter. De VVD wil zich aan de Nederlandse richtlijnen houden. Er zou een tekstonderdeel geschrapt worden, zij zal de tekst mailen aan de overige fracties.

Mevrouw Vrieling gaat in op de reactie van gedeputeerde Van Muilekom over het onderwerp circulariteit en licht toe dat de vraag was waarom het in Programma 3 staat en niet in Programma 1. Gedeputeerde Bruins Slot geeft aan dat 50% remming van de bodemdaling in 2030 opgenomen kan worden als een van de indicatoren. GroenLinks is tevreden met die beantwoording. Het is goed om te horen dat er al mee gewerkt wordt.

Gedeputeerde Van Muilekom laat weten dat, omdat circulariteit nieuw is, GS ervoor hebben gekozen om het als aanjaagfunctie te houden bij het programma. Wellicht is het over een paar jaar een vanzelfsprekendheid dat dit altijd moet gebeuren en dan is de aanjaagfunctie niet meer nodig. Als de Staten achter het voorstel van GroenLinks staan, kan het aangepast worden.

Voor mevrouw Vrieling is de beantwoording duidelijk. De fractie zal hierop terugkomen in de commissie M&M.

Mevrouw Hoek gaat in op punt 3.2: *'Zoetwatervoorziening en oppervlaktewater zijn van goede kwaliteit.'* Zij brengt onder de aandacht dat het met lood vissen breder verboden moet worden. Ook wijst zij erop dat de overstort van rioolwaterzuiveringen in het oppervlaktewater terecht blijkt te komen, zij heeft hier een aantal keren signalen over gekregen. De waterschappen zouden hier op een andere manier mee om moeten gaan.

De voorzitter geeft de gedeputeerde de gelegenheid om te reageren op de tweede termijn.

Gedeputeerde Bruins Slot gaat in op de vraag van de PvdD waar bodemdaling het best in de doelenboom kan staan, het is een gebiedsgericht proces en het gaat uiteindelijk ook om een toekomstperspectief voor agrariërs en daarom zou het beter in Programma 2 kunnen staan. De gedeputeerde heeft een andere afweging gemaakt. Bij het remmen van de bodemdaling en het verminderen van de uitstoot van CO₂ is het watersysteem leidend. Zij ziet water als sturend instrument voor het remmen van de bodemdaling en het tegengaan van de uitstoot van CO₂, wat maakt dat het in Programma 3 staat.

De PvdD vroeg naar de circulaire doelenboom. Volgens de gedeputeerde is dat een document van gedeputeerde Strijk.

Mevrouw Hoek heeft eerder een motie ingediend, gesteund door de Staten, om het vissen met lood tegen te gaan. Er zijn vervolgstappen ingezet. Dit zal nauwgezet gemonitord worden. Er zal een onderzoek plaatsvinden vanuit de Green Deal en als er meer duidelijkheid is, worden de Staten erover geïnformeerd.

Aangaande het oppervlaktewater is de uitdaging voor GS om concrete doelen te stellen in de doelenboom waarbij men naar een soort eindsituatie toe gaat. Er komen inderdaad af en toe praktijken voor die men liever niet wil en waarvoor het AB van het waterschap het DB moet aanspreken. GS rapporteren jaarlijks aan de Staten over de stand van water en de waterschappen in de Waterrapportage.

De heer De Harder wijst erop dat punt 3.4, waarover de VVD een suggestie voor een tekst deed, valt onder de commissie BEM.

Mevrouw Keller deelt mee dat de fractie de vragen over de circulaire doelenboom mee zal nemen naar de commissie BEM.

Zij hoort graag een reactie op haar vraag waarom klimaatmitigatie, een programma overstijgende doelstelling, niet onder punt 8.6 valt.

Gedeputeerde Bruins Slot licht toe dat het programma Klimaatadaptatie nog behandeld moet worden. De insteek is inderdaad om klimaatadaptatie in de eigen organisatie te verankeren. De andere kant is dat het Rijk, ook als men kijkt naar het Deltaprogramma Ruimtelijke adaptatie, ervoor heeft gekozen om het beleid vanuit de kant van water te voeren. Ook het bestuursakkoord Klimaatadaptatie wordt vanuit infrastructuur en water gedaan. Dan is het logisch om het bij water op te nemen.

Het is juist dat iedereen de opgave heeft om ervoor te zorgen dat de omgeving klimaatadaptief ingericht wordt. De opgave is breed op alle terreinen.

Mevrouw Keller deelt mee dat zij enkele vragen mee zal nemen naar de commissie BEM.

De voorzitter rondt de bespreking van dit agendapunt af.

De voorzitter stelt voor dat kleine wijzigingen met een breed draagvlak in een erratum verwoord kunnen worden, in de initiële bespreking van de doelenboom is dit indertijd met elkaar gedeeld. De andere wijzigingen kunnen alsnog als amendement worden ingediend. Na de laatste commissievergadering hierover komen GS met een gewijzigd Statenvoorstel Doelenboom.

Er volgt een discussie over de wijze van behandeling van de tekstvoorstellen.

De voorzitter constateert dat wordt besloten tot de volgende tekstwijzigingen:

1. Punt 1.3: tekstwijziging op verzoek van mevrouw Rikkoert en gedeputeerde Van Muilekom: *'Passende woonruimte die aansluit bij de woningbehoefte in de provincie Utrecht.'*
2. Punt 1.3.1: op verzoek van mevrouw De Man wordt het woord maatwerk toegevoegd: *'De woningbouwopgave vindt sneller en vraag gestuurd plaats door gerichte en slimme interventies en maatwerk.'*
3. Punt 2.4.2: op verzoek van mevrouw De Man en gedeputeerde Bruins Slot wordt de tekst aangepast: *'Utrechtse voedselproducenten produceren meer voor de regionale markt en Utrechtse inwoners kunnen gemakkelijker kiezen voor gezond en duurzaam voedsel.'*
De VVD wil dit punt bij voorkeur schrappen omdat de fractie de provinciale taak niet zo ziet. Omdat het woord gezond al in de oorspronkelijke tekst stond en gedeputeerde Bruins Slot dit een beter tekstvoorstel vindt, is het een erratum. Het kan eventueel met een amendement worden aangepast.

De heer Westerlaken benadrukt dat, als uit de stukken die GS zullen toesturen blijkt dat dingen niet zijn aangepast zoals afgesproken, altijd een amendement ingediend kan worden.

Mevrouw Hoek stelt voor om punt 1.3 als volgt te wijzigen: *'In het kader van de bestaande woningbehoefte en de woon-zorgvisie moet ingezet worden op een structurele bouw- en woonbeleid waardoor het tekort aan woningen op maat in de provincie Utrecht wordt voorzien.'*

De tekst verschilt zo veel, dat de voorzitter adviseert om hiervoor een amendement in te dienen.

Het voorstel van de VVD om punt 3.4.3 te wijzigen in *'De luchtkwaliteit is beter'* zal door de VVD in de commissie BEM ingebracht worden.

Voor het voorstel van de heer De Heer om als nieuw beleidsdoel 2.2.3 op te nemen: *'Het verbeteren van vergunningverlening en populatiebeheer'* is nog geen aanvullende tekst. Bij een nieuw artikel moet een amendement ingediend worden.

Na inventarisatie van de meningen concludeert de voorzitter dat het voorstel van de heer De Heer rond faunabeheer niet in het erratum wordt opgenomen. Het kan als amendement worden ingediend.

De voorzitter zal het presidium adviseren om het voorliggende voorstel door te geleiden naar de Staten met de titel groot debat. De grootte van het debat hangt ook af van wat in de andere commissies wordt besproken rond het Statenvoorstel.

3. TER KENNISNAME STUKKEN

[3.1 Memo voortgang vitale wijken aanpak](#)

[3.2 Statenbrief Natuurbeheerplan 2021](#)

De voorzitter memoreert dat GS de vragen die de fracties over dit punt gesteld hebben, schriftelijk hebben beantwoord.

[3.3 Statenbrief Gezamenlijke bossenstrategie Rijk en provincies](#)

De voorzitter herinnert eraan dat dit punt is verzet naar de vergadering op 9 september. Er zijn over dit punt geen vragen binnengekomen, deze kunnen nog schriftelijk worden ingediend.

[3.4 Statenbrief Rapportage circulaire doelenboom](#)

De voorzitter merkt op dat dit punt deze avond door de commissie BEM wordt behandeld.

4. SLUITING – aansluitend infosessie Pilots Groene Contour

De voorzitter dankt de aanwezigen voor hun inbreng en sluit de vergadering.